

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Державний вищий навчальний заклад "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
Освітня програма	27370 Агрономія
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	201 Агрономія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Державний вищий навчальний заклад "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	27370
Назва ОП	Агрономія
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	201 Агрономія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Селінний Михайло Михайлович, Шульга Сергій Юрійович, Сидякіна Олена Вікторівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	15.10.2020 р. – 17.10.2020 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <https://kag.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/27/2020/10/%D0%A1%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0-%D0%90%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BC%D1%96%D1%8F-%D0%9C%D0%B0%D0%B3%D1%96%D1%81%D1%82%D1%80.pdf>

Програма візиту експертної групи <https://kag.pnu.edu.ua/2020/10/13/акредитація-оп-магістр-201-агрономія/>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-професійна програма «Агрономія» є актуальною в контексті задоволення кадрових потреб у високопрофесійних фахівцях, здатних вирішувати складні питання в галузі аграрних наук та продовольства, що є актуальними як на національному, так і міжнародному рівнях. Спількування зі стейкхолдерами підтвердило, що особливу увагу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» приділено забезпеченню академічної доброчесності, формуванню у здобувачів соціальних навичок, практичній підготовці здобувачів, співпраці з провідними науковими установами та аграрними підприємствами України тощо. Освітню програму забезпечують науково-педагогічні працівники з належною академічною кваліфікацією. ОП та наповнення програмних результатів навчання в цілому відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій для другого (магістерського) рівня вищої освіти за основними дескрипторами. Разом з тим, були виявлені недоліки та слабкі сторони в частині структури та змісту освітньої програми, які пов'язані з іншими критеріями і є суттєвими, однак можуть бути усунуті впродовж одного року.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

ОП має чітко сформовані цілі, що відповідають місії та Стратегії розвитку ДВНЗ «ПНУ імені Василя Стефаника» на 2020–2027 рр., враховує тенденції розвитку спеціальності, ринку праці, галузевий та регіональний контексти. Зміст ОП відповідає предметній області спеціальності 201 «Агрономія». Індивідуальна освітня траєкторія здобувачів реалізується через обрання індивідуального графіку навчання з переліком та обсягом обов'язкових і вибіркового ОК, послідовністю їх вивчення та формами контрольних заходів. Практична підготовка передбачає проходження здобувачами виробничої практики, підготовку магістерської роботи з проходженням науково-дослідницької практики та атестацію. НПП кафедри агрохімії і ґрунтознавства розроблено силабус «Виробнича практика». Базами виробничої практики відповідно до укладених договорів є установи та с.-г. підприємства різних форм власності. Навчання на ОП дозволяє здобувачам набути необхідних соціальних навичок (soft skills). Аналіз навчального плану та інтерв'ювання здобувачів засвідчують, що обсяги аудиторної та самостійної роботи за всіма освітніми компонентами є достатніми для досягнення цілей та ПРН. Контрольні заходи та критерії оцінювання є чіткими, зрозумілими і заздалегідь оприлюдненими. Вони дублюються на всіх етапах викладання ОП, структуровані та завчасно повідомляються здобувачам. Правила прийому на навчання за ОП «Агрономія» регламентуються низкою положень, які представлені на офіційному сайті університету. Процедури вступу є чіткими та зрозумілими. Всі учасники освітнього процесу добре обізнані з правилами визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, та процедурою визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Процедура дотримання академічної доброчесності дисциплінує здобувачів, стимулює створювати продукти інтелектуальної власності і закликає поважати авторське право. ЗВО забезпечується поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП. Тематика наукових досліджень НПП відповідає дисциплінам, які вони викладають. Університет створює всі можливості для професійного розвитку НПП і здобувачів через співпрацю з вітчизняними і зарубіжними установами. Процедура конкурсного відбору НПП є прозорою і відкритою; інформація про вакантні посади, вимоги і необхідні документи публікується на сайті закладу. ЗВО дбає про комфортність та безпечність освітнього середовища, забезпечує не тільки якісний освітній процес, але й дозвілля студентів. Розробка, затвердження, моніторинг та періодичний перегляд ОП у ЗВО відбувається згідно оприлюднених на сайті документів за встановленими процедурами. Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є задокументованими, чіткими та зрозумілими.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Проведення моніторингу та внесення змін до ОП здійснюється з урахуванням пропозицій зацікавлених стейкхолдерів, запропонованих в усній формі. Рекомендовано підтверджувати їх документально, зокрема шляхом ведення протоколів засідань. Анкетування стейкхолдерів з приводу проектування ОП є нерегулярним. Рекомендовано частіше проводити опитування та оприлюднювати їх результати на сайті ЗВО. Потребують удосконалення, більш глибокого вивчення та висвітлення на сайті анкетування здобувачів з приводу їх задоволеності матеріально-технічною базою, бібліотечним фондом, соціальною підтримкою тощо. Аналіз матриці відповідності свідчить про повне забезпечення ПРН освітніми компонентами, за виключенням ПРН 9 «Уміти спілкуватися іноземною мовою в науковій, виробничій та соціально-суспільній сферах діяльності», тому рекомендовано до освітніх компонентів включити дисципліну з вивчення іноземної мови. ОК «Охорона праці в галузі» передбачає відвідування здобувачами аудиторних занять, виконання самостійної роботи та залік, тому рекомендовано включити її до загального обсягу освітньої складової, до якого наразі вона не входить. Вибіркові компоненти є нерівнозначними за навчальним навантаженням та формами контрольних заходів. З НП не зрозуміло, яку кількість вибіркового компонентів можна обрати здобувачу. Навчальне навантаження, зазначене в індивідуальному плані студента та в навчальному плані, не співпадають, тому рекомендовано узгодити зазначені документи. Рекомендовано привести НПП у відповідність до навчального навантаження, зазначеного в силабусах, та провести правильні підрахунки підсумкових граф і рядків НП. Рекомендовано розміщувати на сайті університету підписані і затверджені силабуси навчальних дисциплін, наповнити їх новітньою літературою та вчасно

оновлювати; залучати до проведення аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців на постійній основі; збільшити кількість баз практичної підготовки здобувачів; розміщувати на сайті університету підписані програми вступних випробувань; більш широко використовувати в навчальному процесі такі види занять, як робота в малих групах, кейс-метод, ділові ігри, тренінги, мозковий штурм; переглянути терміни проведення виробничої практики протягом лютого, листопада-грудня, оскільки польові виробничі процеси в аграрних підприємствах у цей час є досить обмеженими. Процедура оскарження результатів оцінювання успішності студентів передбачає у складі апеляційної комісії того викладача, дії якого оскаржуються. Рекомендовано не включати такого викладача до складу комісії. Рекомендовано продовжити роботи зі створення технічних умов для реалізації права на освіту особам з особливими освітніми потребами, зокрема спроектувати та встановити пандуси входу/виходу; вдосконалити практику своєчасного оприлюднення та оновлення інформації на офіційному сайті університету та випускової кафедри, зокрема розміщувати на сайті інформацію від стейкхолдерів щодо наданих пропозицій з удосконалення ОП.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» є провідним закладом вищої освіти як в Україні, так і в Центральній та Східній Європі. Місія університету передбачає реалізацію трьох взаємопов'язаних векторів (освіти, науки, регіону) та визначає основні стратегічні цілі, що відображено в Стратегії розвитку ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» на 2020–2027 рр., затвердженій Вченою радою університету (протокол № 6 від 26.06.2019 р., <https://cutt.ly/Kgud9KU>). У даному документі зазначено, що місією університету є «підготовка високопрофесійних фахівців; формування сучасного дослідницького університету – центру генерування інноваційних ідей та їх реалізації; спрямування освітнього та наукового потенціалу на розвиток і зміцнення регіону», відповідно до місії сформульовані стратегії розвитку. Цілі освітньо-професійної програми відповідають місії та стратегіям розвитку університету, вони чітко сформульовані та спрямовані на підготовку висококваліфікованих кадрів у галузі агрохімії та ґрунтознавства, здатних демонструвати високий рівень знань з методології та агротехнічного використання агрохімічних засобів, спроможних проводити аналіз та практично застосовувати сучасні методи контролю родючості ґрунтів, елементи точного землеробства, прийоми ефективних та енергоощадних технологій, здатних здійснювати діагностику живлення рослин, складати агрохімічні картографи, паспорти полів та кошторисно-технологічну документацію.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Проведення моніторингу та внесення змін до ОП в ДВНЗ «ПНУ імені В. Стефаника» здійснюється з урахуванням потреб зацікавлених стейкхолдерів. Під час внесення змін в ОП було враховано пропозиції здобувачів, які провадять активну діяльність в органах студентського сенату (<https://pnu.edu.ua/студентський-сенат/>) та профкому студентів (<https://pnu.edu.ua/студентський-профком/>). Механізм визначення пропозицій здобувачів полягає в їх зверненні до кураторів, завідувача кафедри агрохімії і ґрунтознавства, гаранта ОП, участі в засіданнях кафедри, Вченої ради. Під час інтерв'ювання було підтверджено, що здобувачі долучаються до обговорення та внесення пропозицій з удосконалення ОП. Конкретною пропозицією від здобувачів, яку було враховано в ОП, затвердженій 31.08.2020 р. (протокол № 7) та введених в дію з 01.09.2020 р., є заміна дисципліни вільного вибору здобувачів «Сучасні технології агрохімічного забезпечення» на «Інтегрований захист рослин» (протокол № 13 від 30.06.2020 р., <https://cutt.ly/8gsFdY8>). У протоколі дана інформація не конкретизована, зазначено лише «Розгляд ОП Агрономія магістерського рівня», здобувачі відповідно до даного протоколу на засіданні кафедри присутніми не були, хоча інтерв'ювання засвідчило, що дану пропозицію зробили саме здобувачі. Представники академічної спільноти пропозиції з удосконалення ОП висловлюють в усній формі на науково-методичній та Вченій радах Факультету природничих наук, що було підтверджено під час зустрічі з академічним персоналом (документальне підтвердження відсутнє, тому що пропозиції висловлюються в усній формі). З конкретних пропозицій від академічного персоналу під час інтерв'ювання було озвучено оновлення змісту ОК, більш конкретної відповіді ЕГ не було надано. До обговорення ОП, наповненості ОК залучаються роботодавці, які постійно спілкуються з представниками університету у телефонному режимі, в соц. мережах, а в очному режимі проводять зустрічі зі здобувачами з питань сучасних тенденцій розвитку с.-г. галузі. Здобувачі, які проходять виробничу практику на підприємствах

роботодавців, отримують персоналізовані завдання від останніх та працюють над ними впродовж проходження практики. Саме це було пропозицією від роботодавців під час обговорення ОП, яку було враховано і підтверджено під час онлайн-зустрічі з роботодавцями, проте документальне підтвердження з цього приводу ЕГ не було надано. На ОП отримано 3 позитивних відгуки від с.н.с., вченого секретаря Прикарпатської ДСДС Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААГ Лис Н.М. (<https://cutt.ly/vgsD5jy>); начальника відділу виробництва та переробки продукції рослинництва, садівництва в Івано-Франківському ОДА Гофмейстера Д.О. (<https://cutt.ly/ZgsFuOr>); завідувача лабораторії моніторингу земель та агрохімічних досліджень Івано-Франківської філії ДУ «Інститут охорони ґрунтів України» Налужного Р.І. (<https://cutt.ly/NgsFrbN>). Рекомендовано протоколювати пропозиції всіх зацікавлених стейкхолдерів щодо перегляду та вдосконалення ОП.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

ОП є актуальною щодо потреб ринку праці, галузевого та регіонального контексту. В Україні та її західному регіоні, зокрема, існує великий попит на висококваліфікованих працівників аграрної галузі, здатних вирішувати складні питання, які є актуальними як на національному, так і міжнародному рівнях. Програмні результати навчання передбачають здатність здобувачів вищої освіти використовувати методологію наукових досліджень і дослідної справи у професійній діяльності (ПРН 1); інтегрувати знання з різних галузей для вирішення теоретичних та/або практичних завдань та проблем агрономії; знати правові й етичні норми для оцінки професійної діяльності, розробки та реалізації виробничих і дослідницьких проєктів (ПРН 2); оцінювати сучасний асортимент мінеральних добрив, хімічних засобів захисту рослин, продуктів біотехнологій з метою розробки науково-обґрунтованих систем їхнього застосування (ПРН 6); розробляти та реалізовувати проєкти екологічно-безпечних прийомів і технологій виробництва високоякісної продукції рослинництва з урахуванням особливостей агроландшафтів та економічної ефективності (ПРН 7); демонструвати здатність до організації колективної діяльності, реалізації комплексних наукових і виробничих проєктів з врахуванням наявних ресурсів та часових обмежень (ПРН 8); вибирати оптимальну стратегію ведення наукових досліджень та господарювання в агрономії залежно від комплексу умов (ПРН 14) тощо, тобто визначаються з врахуванням тенденцій розвитку спеціальності та враховують особливості ринку праці західного регіону України. Під час перегляду та вдосконалення ОП було враховано досвід провідних ЗВО України, зокрема Національного аграрного університету (м. Львів), Подільського державного аграрно-технічного університету (м. Кам'янець-Подільський), Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ), Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва, Поліського національного університету (м. Житомир), Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (м. Чернівці). Також було враховано досвід іноземних закладів, а саме Державного аграрного університету Молдови. Під час вивчення освітніх програм вітчизняних та закордонних ЗВО було оновлено зміст освітніх компонентів, зокрема у навчальній дисципліні «Управління живленням у закритому ґрунті за крапельного зрошення» включено до вивчення питання щодо комплексного методу корегування оптимального рівня живлення рослин.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

ОП включає необхідні компоненти відповідно до вимог Національної рамки кваліфікацій для другого (магістерського) рівня вищої освіти, за допомогою яких забезпечується можливість досягнення програмних результатів навчання, за виключенням ПРН 9 «Уміти спілкуватися іноземною мовою в науковій, виробничій та соціально-суспільній сферах діяльності». Також експертною групою виявлено, що ОК 5 «Охорона праці в галузі» циклу загальної підготовки до загального обсягу освітньої складової ОП не входить, хоча і передбачає відвідування здобувачами лекційних і практичних занять, виконання самостійної роботи та форму контрольного заходу (залік).

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

ОП має чітко сформовані цілі, що відповідають місії та Стратегії розвитку ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» на 2020–2027 рр., враховує тенденції розвитку спеціальності, ринку праці, галузевий та регіональний контексти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Проведення моніторингу та внесення змін до ОП здійснюється з урахуванням пропозицій зацікавлених стейкхолдерів, запропонованих в усній формі. Рекомендовано документально підтверджувати пропозиції всіх зацікавлених стейкхолдерів щодо перегляду та вдосконалення ОП, зокрема шляхом ведення протоколів засідань. ПРН 9 «Уміти спілкуватися іноземною мовою в науковій, виробничій та соціально-суспільній сферах діяльності» не забезпечено освітніми компонентами, тому рекомендовано включити дисципліну «Іноземна мова», «Ділова іноземна мова» або «Іноземна мова за професійним спрямуванням» до обов'язкових компонентів ОП. До загального обсягу освітньої складової ОП рекомендовано включити ОК 5 «Охорона праці в галузі».

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Цілі ОП узгоджені з місією та стратегіями розвитку ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ОП враховує регіональний і галузевий контексти та включає необхідні компоненти відповідно до вимог Національної рамки кваліфікацій для другого (магістерського) рівня вищої освіти, що забезпечує можливість досягнення всіх ПРН, за виключенням ПРН 9 «Уміти спілкуватися іноземною мовою в науковій, виробничій та соціально-суспільній сферах діяльності». Для досягнення ПРН 9 рекомендовано до обов'язкових компонентів ОП включити дисципліну «Іноземна мова», «Ділова іноземна мова» або «Іноземна мова за професійним спрямуванням». Освітня компонента «Охорона праці в галузі» циклу загальної підготовки передбачає відвідування здобувачами лекційних і практичних занять, виконання самостійної роботи та форму контрольного заходу (залік), тому рекомендовано включити її до загального обсягу освітньої складової ОП, до якого наразі вона не входить. Проведення моніторингу та внесення змін до ОП здійснюється з урахуванням пропозицій зацікавлених стейкхолдерів, запропонованих в усній формі. Рекомендовано документально підтверджувати пропозиції всіх зацікавлених стейкхолдерів щодо перегляду та вдосконалення ОП, зокрема шляхом ведення протоколів засідань. ОП загалом відповідає Критерію 1, а виявлені недоліки критичним чином на освітньо-науковий процес не впливають.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Загальний обсяг освітньої складової ОП, затвердженої у 2020 р. (протокол засідання Вченої ради № 7 від 31.08.2020 р.), складає 90 кредитів ЄКТС, з яких 12 кредитів (13%) припадає на дисципліни загальної підготовки, 18 кредитів (20%) – на дисципліни професійної підготовки, 27 кредитів (30%) – на практичну підготовку, 30 кредитів (33%) – на дисципліни вільного вибору здобувачів вищої освіти (хоча в ОП зазначено 24 кредити) і 3 кредити (3%) – на атестацію (захист магістерської роботи). Експертною групою визначено, що на ОК 5 «Охорона праці в галузі» циклу загальної підготовки фактично відведено 1 кредит ЄКТС та передбачено залік, але до загальної суми кредитів навчального плану цю дисципліну не включено. Кількість кредитів відповідає Закону України «Про вищу освіту» та проекту стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 201 «Агрономія».

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ОП включає 28 освітніх компонентів, з яких 5 обов'язкових загальної підготовки, 5 обов'язкових професійної підготовки, 2 обов'язкових практичної підготовки, 15 компонентів вільного вибору здобувачів вищої освіти та 1 освітня компонента, передбачена на атестацію (захист магістерської роботи). З переліку вибіркового компонентів здобувачі вищої освіти можуть обрати дисципліни загальним обсягом 30 кредитів ЄКТС. Загалом освітні компоненти об'єднані в чітку структуру та логічно взаємопов'язані. Аналіз матриці відповідності свідчить про повне забезпечення програмних результатів навчання освітніми компонентами ОПП, за виключенням ПРН 9 «Уміти спілкуватися іноземною мовою в науковій, виробничій та соціально-суспільній сферах діяльності». Відповідно до матриці, ПРН 9 забезпечують ОК 4 «Методологія та організація наукових досліджень», ОК 8 «Якість ґрунтів, стандартизація і сертифікація», а також вибіркові компоненти ВБ1.1 «Агрохімічне картографування ґрунтів», ВБ1.6 «Агробізнес» та ВБ1.12 «Еколого-агрохімічна паспортизація земель», що не відповідає дійсності.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОП повною мірою відповідає предметній області спеціальності 201 «Агрономія». Освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають блоки обов'язкових і вибіркових дисциплін. Нормативний блок складається з дисциплін циклів загальної та професійної підготовки. Цикл професійного навчання забезпечує теоретичну і практичну підготовку. Освітні компоненти взаємопов'язані між собою та підпорядковані логічній послідовності вивчення. Так, опанування обов'язкових компонентів загальної підготовки формує теоретико-методологічне підґрунтя для вивчення дисциплін циклу професійної підготовки, що, в свою чергу, формують компетентності та програмні результати навчання професійного спрямування з питань галузі 20 Аграрні науки та продовольство, спеціальності 201 «Агрономія», зокрема з питань сучасного стану, досягнень та тенденцій розвитку світової та вітчизняної аграрної науки; актуальних проблем у галузі аграрних наук та продовольства; моніторингу ґрунтового покриву, ґрунтових процесів та режимів, управління родючістю ґрунтів, інтегрованих систем управління живленням сільськогосподарських культур, агрохімічного забезпечення вирощування продукції, контролю її якісних та кількісних показників; інноваційних технологій обробки інформації тощо. Аналіз на відповідність предметній області спеціальності 201 «Агрономія» свідчить, що перелік обов'язкових і вибіркових компонентів ОП дозволяє здобувачам вищої освіти набути компетентностей і досягти результатів навчання згідно вимог Національної рамки кваліфікацій для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Індивідуальна освітня траєкторія здобувачів реалізується через обрання індивідуального графіку навчання з переліком та обсягом обов'язкових і вибіркових ОК, послідовністю їх вивчення та формами контрольних заходів. Порядок складення, затвердження та контролю за виконанням індивідуального графіку навчання здобувача регламентується п. 10 Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «ПНУ імені В. Стефаника» (<https://cutt.ly/tgykesQ>). Індивідуальне обрання ВК здійснюється згідно Положення про порядок реалізації здобувачами ВО ДВНЗ «ПНУ імені Василя Стефаника» права на вільний вибір навчальних дисциплін, затвердженого Вченою радою університету 29.06.2016 р., протокол № 6 (<https://cutt.ly/JgycQuX>). На сайті університету здобувачі можуть ознайомитися з силабусами обов'язкових і вибіркових ОК (<https://cutt.ly/EgyRoCu>). У 1 семестрі вони здійснюють вибір з дисциплін ВБ1.1, ВБ1.2, ВБ1.3., ВБ1.4, у 2 семестрі – з дисциплін ВБ1.5, ВБ1.10, ВБ1.11. Обрання ОК вільного вибору здійснюється шляхом написання заяви на ім'я декана (<https://cutt.ly/jgEwnJ5>). У 2020 р. для вивчення на 1 курсі студенти обрали ВБ1.2, ВБ1.4, ВБ1.10, ВБ1.13 загальною кількістю 15 кредитів. За пропозицією здобувачів другого року навчання у 2020 р. до ВК було включено дисципліну ВБ1.11 «Інтегрований захист рослин», але здобувачами, набір яких здійснювався у 2020 р., її не було обрано, вони своїх пропозицій по удосконаленню ОП ще не вносили. У 3 семестрі на вибір надається 4 дисципліни, за якими передбачено залік (ВБ1.6, ВБ1.7, ВБ1.8, ВБ1.9) та 2 дисципліни з проведенням іспиту (ВБ1.14, ВБ1.15). Загальний обсяг ВК складає 54 кредити, з яких здобувачі обирають 30 кредитів. Вибіркові компоненти є нерівнозначними, деякі з них розраховані на 3 кредити, деякі – на 6 кредитів. Різняться вони і за формами контрольних заходів – залік, іспит. ЕГ виявлено, що силабуси усіх ОК були затверджені 11.09.2019 р. (протокол № 2 засідання кафедри агрохімії і ґрунтознавства), за виключенням силабусів двох дисциплін: інтегрований захист рослин (протокол № 1 засідання кафедри лісознавства від 04.09.2020 р.) та охорона праці в галузі (протокол № 1 засідання кафедри хімії середовища та хімічної освіти від 31.09.2020 р.). Рекомендовано продовжити роботу над удосконаленням силабусів навчальних дисциплін у напрямку їх наповненості не лише класичною, а й новітньою літературою, в т. ч. власними навчальними посібниками, монографіями, статтями з баз даних Scopus, WoS, фахових видань групи В України. Усі силабуси, які розміщені на сайті не підписані ні НПП, ні зав. кафедрою, на них зазначено лише номер протоколу та дату затвердження. З НП не зрозуміло, яку кількість вибіркових компонентів можна обрати здобувачу. Виходячи з загального обсягу освітньої складової (90 кредитів), зрозуміло лише обсяг вибіркової складової – 30 кредитів. ЕГ виявлено помилки в НП щодо підрахунку підсумкових рядків та кількісного вираження форм контрольних заходів.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Практична підготовка передбачає проходження здобувачами ВО виробничої практики, підготовку магістерської роботи з проходженням науково-дослідницької практики та атестацію. Науково-дослідницьку практику магістри проходять щосеместрово без відриву від навчання, виробничу на 12 кредитів ЄКТС – у II та III семестрах з відривом від навчання. Практична підготовка регламентується Положенням про організацію та проведення практики (<https://cutt.ly/ogyBHZr>) та Додатком до положення про організацію та проведення практики (<https://cutt.ly/zgyBoCn>). Також кафедрою агрохімії і ґрунтознавства розроблено силабус «Виробнича практика» (<https://cutt.ly/Ngy1Tqv>). Терміни проведення практики визначаються Наказом ректору університету. Базами виробничої практики відповідно до укладених договорів слугують: Бучацький коледж Подільського державного аграрно-технічного університету (<https://cutt.ly/VgsJWyo>), Красницька сільська рада Верховинського району (<https://cutt.ly/ZgsJGzt>), ТКЦ Зелений світ (<https://cutt.ly/igsJJ76>), Фермерське господарство – Чемерис І.М. (<https://cutt.ly/kgsJXWv>). ЕГ було надано ще дві угоди, вони також розміщені на сайті ЗВО – з Харківським національним аграрним університетом ім. В. В. Докучаєва (<https://cutt.ly/DgsJzYn>) та Івано-Франківським коледжем

Львівського аграрного університету (<https://cutt.ly/EgsJPyq>), проте термін дії цих договорів у березні 2020 р. закінчився. Метою виробничої практики є опанування здобувачами сучасних методів, організаційних форм та інструментарію майбутньої кар'єрної галузі. Набуття практичних навичок та здатності приймати самостійні рішення в конкретних виробничих умовах здійснюється на основі знань та вмінь, набутих під час навчання в університеті. Звітна документація здобувачів за результатами проходження виробничої практики включає цифрові, текстові та графічні матеріали, які використовуються в подальшому для написання кваліфікаційної роботи (<https://cutt.ly/NgsGF6V>). Одночасно ЕГ виявлено, що в щоденнику практики «Відгук і оцінка роботи студента на практиці» (стор. 8) – є підпис керівника практики від підприємства, але немає ні дати, ні печатки), «Висновок керівника практики від кафедри про роботу студента» (стор. 10) – є підпис і дата, але немає залікової оцінки з практики). Рекомендовано переглянути терміни проведення виробничої практики протягом лютого, листопада-грудня, оскільки польові виробничі процеси в аграрних підприємствах у цей час є досить обмеженими. Також рекомендовано збільшити кількість баз практичної підготовки здобувачів.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Навчання на ОП дозволяє здобувачам вищої освіти набути необхідних соціальних навичок (soft skills) та навчитися вирішувати складні виробничі завдання в аграрній галузі з використанням комунікативних здібностей, навичок міжособистісного спілкування, здатності висловлювати свої потреби й очікування, вміння вислуховувати співрозмовника, а іноді відігравати роль лідера та пропонувати компромісні рішення. Під час аудиторних занять здобувачі вищої освіти вчать працювати в команді, пристосовуватися до різноманітних ситуацій, у роботі зі створення та реалізації проєктів застосовувати творчий підхід та загалом демонструвати адекватну манеру поведінки за будь-яких обставин. Під час проходження виробничої практики майбутні фахівці мають змогу відчутти себе на посаді працівника науково-дослідної установи, агронома господарства тощо. Окрім аудиторних занять та проходження виробничої практики, здобувачі вищої освіти беруть участь у роботі наукових гуртків «Відтворення родючості деградованих ґрунтів» (наукові керівники – Волощук М.Д., Григорів Я.Я), «Сучасні технології вирощування с.-г. культур» (наукові керівники – Турак О.Ю., Карбівська У.М., Турак О.Д.) (<https://cutt.ly/GgEyTFC>). Інтерв'ювання показало, що здобувачі вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» здатні до комунікації, сприйняття, формулювання та передавання інформації, здійснення ефективного й результативного ділового спілкування.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній. Компетентності і програмні результати навчання сформовано відповідно до вимог Національної рамки кваліфікацій для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Аналіз навчального плану та інтерв'ювання здобувачів вищої освіти засвідчують, що обсяги аудиторної та самостійної роботи за всіма освітніми компонентами є достатніми для досягнення цілей та програмних результатів навчання. Результати співбесіди експертної групи зі здобувачами підтверджують їх задоволеність навчальним навантаженням. Аудиторне навантаження, відповідно до навчального плану 2020 р., у першому, другому та третьому семестрах складає по 16 год. на тиждень. Блок дисциплін теоретичного спрямування циклу професійної підготовки навчального плану у графі «всього аудиторних годин», «лекції», «практичні» містить помилки – некоректне наведення даних, яке не відповідає підсумковим значенням та інформації, наведеній в силабусах. Зокрема: ОК 6 «Управління ґрунтовими режимами» – лекцій – 16, практичних – 14, всього аудиторних годин – 64; ОК 7 «Охорона ґрунтів і відновлення їх родючості» – лекцій – 36, практичних – 24, всього аудиторних годин – 90 та ін. Аналіз інформації, наведеної в силабусах дозволяє визначити, що відсоток аудиторного навантаження по всіх освітніх компонентах складає 33,3%, а на самостійну роботу магістра припадає 66,7%. Одночасно ЕГ під час вивчення індивідуального навчального плану студента (<https://cutt.ly/hgsFmjH>) виявлено, що навчальне навантаження здобувачів, зазначене в індивідуальному плані та навчальному плані, не співпадають. Так, наприклад, по ОК 2 «ПІС агроландшафтів і основи геостатистики» (I семестр) в індивідуальному навчальному плані зазначено 10 год. аудиторного навантаження та 80 год. самостійної роботи здобувача, а в навчальному плані – 30 год. аудиторних занять та 60 год. самостійної роботи; по дисципліні «Моніторинг якості ґрунтів» (II семестр) в індивідуальному навчальному плані прописано 8 год. аудиторного навантаження та 82 год. самостійної роботи, а в навчальному плані – 30 і 60 год. відповідно. Таке саме становище виявлено і по інших ОК.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми

здобуття освіти.

За ОП підготовка здобувачів за дуальною формою освіти не здійснюється, але в університеті діє Положення про дуальну форму здобуття вищої освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (схвалене вченою радою 05.11.2019 року протокол № 9 та введене в дію наказом ректора № 766 від 15.11.2019 р. <https://cutt.ly/jgdQoJ0>).

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Зміст ОП відповідає предметній області спеціальності 201 «Агрономія». Аналіз матриці відповідності свідчить про повне забезпечення програмних результатів навчання освітніми компонентами ОП, за виключенням ПРН 9. Індивідуальна освітня траєкторія здобувачів реалізується через обрання індивідуального графіку навчання з переліком та обсягом обов'язкових і вибіркових ОК, послідовністю їх вивчення та формами контрольних заходів. На офіційному сайті університету здобувачі можуть ознайомитися з силабусами обов'язкових і вибіркових ОК. Практична підготовка передбачає проходження здобувачами виробничої практики, підготовку магістерської роботи з проходженням науково-дослідницької практики та атестацію. Кафедрою агрохімії і ґрунтознавства розроблено силабус «Виробнича практика». Базами виробничої практики слугують науково-дослідні установи та с.-г. підприємства різних форм власності відповідно до укладених договорів. Навчання на ОП дозволяє здобувачам вищої освіти набути необхідних соціальних навичок (soft skills). Аналіз навчального плану та інтерв'ювання здобувачів вищої освіти засвідчують, що обсяги аудиторної та самостійної роботи за всіма освітніми компонентами є достатніми для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

На ОК 5 «Охорона праці в галузі» циклу загальної підготовки в навчальному плані фактично відведено 1 кредит ЄКТС та передбачено залік, але до загальної суми кредитів НП цю дисципліну не включено. Відповідно до матриці, ПРН 9 забезпечують ОК 4 «Методологія та організація наукових досліджень», ОК 8 «Якість ґрунтів, стандартизація і сертифікація», а також вибіркові компоненти ВБ1.1 «Агрохімічне картографування ґрунтів», ВБ1.6 «Агробізнес» та ВБ1.12 «Еколого-агрохімічна паспортизація земель», що не відповідає дійсності. Вибіркові компоненти є нерівнозначними за навчальним навантаженням та формами контрольних заходів. З навчального плану не зрозуміло, яку кількість вибіркових компонентів можна обрати здобувачу. У навчальному плані виявлено помилки щодо підрахунку підсумкових рядків та кількісного вираження форм контрольних заходів. Блок дисциплін теоретичного спрямування циклу професійної підготовки навчального плану у графі «всього аудиторних годин», «лекції», «практичні» містить помилки – некоректне наведення даних, які не відповідають підсумковим значенням та інформації, наведеній у силабусах. Навчальне навантаження, зазначене у навчальному плані та в індивідуальному плані здобувача, не співпадають. Силабуси всіх ОК, крім інтегрованого захисту рослин та охорони праці в галузі, були затверджені 11.09.2019 р., тобто щорічного їх оновлення не відбувається. Силабуси розміщені на сайті без підписів розробника та завідувача кафедрою. Рекомендовано продовжити роботу над удосконаленням силабусів навчальних дисциплін у напрямку їх наповненості не лише класичною, а й новітньою літературою, в т. ч. навчальними посібниками співробітників університету, монографіями, статтями з баз даних Scopus, WoS, фахових видань групи В України. Рекомендовано переглянути терміни проведення виробничої практики протягом лютого, листопада-грудня оскільки польові виробничі процеси в аграрних підприємствах у цей час досить обмежені. Також рекомендовано збільшити кількість баз практичної підготовки здобувачів.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень Е

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Зміст ОП відповідає предметній області спеціальності 201 «Агрономія». Аналіз матриці відповідності свідчить про повне забезпечення програмних результатів навчання освітніми компонентами ОП, за виключенням ПРН 9 «Уміти спілкуватися іноземною мовою в науковій, виробничій та соціально-суспільній сферах діяльності». ПРН 9 забезпечують ОК 4 «Методологія та організація наукових досліджень», ОК 8 «Якість ґрунтів, стандартизація і сертифікація», а також вибіркові компоненти ВБ1.1 «Агрохімічне картографування ґрунтів», ВБ1.6 «Агробізнес» та ВБ1.12 «Еколого-агрохімічна паспортизація земель», що не відповідає дійсності. Для досягнення ПРН 9 рекомендовано до обов'язкових компонентів ОП включити дисципліну «Іноземна мова», «Ділова іноземна мова» або «Іноземна мова за професійним спрямуванням». На ОК 5 «Охорона праці в галузі» циклу загальної підготовки в навчальному плані фактично відведено 1 кредит ЄКТС та передбачено залік, тому рекомендовано включити її до загальної суми кредитів НП. Структура ОП передбачає можливість для набуття здобувачами необхідних соціальних

навичок. Індивідуальна освітня траєкторія здобувачів реалізується через обрання індивідуального графіку навчання з переліком та обсягом обов'язкових і вибіркових ОК, послідовністю їх вивчення та формами контрольних заходів. Одночасно вибіркові компоненти є нерівнозначними за навчальним навантаженням (3 або 6 кредитів) та формами контрольних заходів (залік або іспит). З навчального плану не зрозуміло, яку кількість вибіркових компонентів можна обрати здобувачу. Виходячи з загального обсягу освітньої складової (90 кредитів), зрозуміло лише обсяг вибіркової складової – 30 кредитів. Навчальне навантаження, зазначене в індивідуальному плані студента та в навчальному плані, не співпадають, тому рекомендовано узгодити дані документи. Рекомендовано привести навчальний план у відповідність до навчального навантаження, зазначеного в силабусах, та провести правильні підрахунки підсумкових граф і рядків НП. Силабуси всіх ОК розміщені на сайті університету і є доступними для всіх учасників освітнього процесу, проте вони не містять підписів розробника, завідувача кафедри та затверджені 11.09.2019 р. (протокол № 2 засідання кафедри агрохімії і ґрунтознавства), за виключенням силабусів «Інтегрований захист рослин» та «Охорона праці в галузі». Рекомендовано вчасно оновлювати силабуси навчальних дисциплін та удосконалити їх у напрямку наповненості не лише класичною, а й новітньою літературою, в т. ч. навчальними посібниками за авторством співробітників університету, монографіями, статтями з баз даних Scopus, WoS, фахових видань групи В України. Рекомендовано переглянути терміни проведення виробничої практики, яку передбачено в лютому, листопаді – грудні, оскільки польові виробничі процеси в аграрних підприємствах у цей час є досить обмеженими. Також рекомендовано збільшити кількість баз практичної підготовки здобувачів. Загалом ОП частково відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 2.1, 2.2, 2.4, 2.5, 2.8.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання за ОП «Агрономія» другого (магістерського) рівня вищої освіти затверджені Вченою радою ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» 27.12.2019 р. (протокол № 11), введені в дію Наказом ректора № 887 від 27.12.2019 р. й оприлюднені на офіційному веб-сайті (<https://cutt.ly/AgiEFwJ>). До магістратури на конкурсній основі приймаються особи на основі здобутого ступеня вищої освіти бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста). Правила прийому достатньою мірою структуровані, викладені чітко і зрозуміло. Дискримінаційних обмежень чи привілеїв не виявлено.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Прийом на навчання до магістратури ЗВО проводиться в межах ліцензованого обсягу згідно Наказу Міністерства освіти і науки України від 19.12.2016 № 1565. Організацію прийому вступників здійснює Приймальна комісія, робота якої регламентується Положенням про Приймальну комісію Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (<https://cutt.ly/RgiFJm1>). До вступних випробувань допускаються особи, які здобули ступінь вищої освіти бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста). Університет проводить вступні випробування для вступників на основі Положення про організацію вступних випробувань у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» у 2020 році (<https://cutt.ly/ngiGw6s>). Фахове випробування проводиться у письмовій формі за тестовими технологіями із використанням комп'ютерної техніки. Вступний екзамен з іноземної (англійської, німецької, французької, італійської) мови проводиться в письмовій формі за тестовими технологіями із використанням комп'ютерної техніки за програмами єдиного вступного випробування (ЄВІ). Бал обох випробувань визначається як сума балів, одержаних за вирішення 10 тестів базового рівня, що становить 100 балів, якщо вступник відповів правильно не менше, як на три запитання з десяти, та балів, одержаних за вирішення 25-и тестів основного рівня, кожна правильна відповідь оцінюється у 4 бали. Мінімальний бал для участі у конкурсі становить 100 балів у 200-бальній шкалі, якщо вступник успішно вирішив необхідну кількість тестів базового рівня. Програма фахового вступного випробування з конкурсного предмету «Агрохімія і ґрунтознавство» (<https://cutt.ly/vggpBrA>) включає перелік питань, перелік рекомендованої літератури з дисциплін «Ґрунтознавство з основами геології», «Агрохімія», «Землеробство», «Рослинництво», «Овочівництво і плодівництво», «Агрофармакологія» та критерії оцінювання. Програми фахового вступного випробування з англійської (<https://cutt.ly/wgsV4f7>), німецької (<https://cutt.ly/ngsBR1I>), французької (<https://cutt.ly/YgsBPrj>) та італійської (<https://cutt.ly/OgsBMoN>) мов містять загальну характеристику складових тесту (читання, використання мови), граматичний інвентар, сфери спілкування і тематику текстів для читання та використання мови, перелік рекомендованої літератури, критерії оцінювання. Усі програми розглянуто та схвалено на засіданні Приймальної комісії (Протокол № 1 від 17 лютого 2020 р.), але всі вони не містять підпису голови Приймальної комісії, а у пояснювальних записках даних програм (крім італійської мови) зазначено прийом магістрів у 2019 р.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, регулюються Положенням про порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (<https://cutt.ly/pgsKVXd>). Доступність визнання результатів навчання для учасників освітнього процесу регламентує Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (<https://cutt.ly/8eY7oiB>). У рамках академічного співробітництва із закладами-партнерами визнання результатів навчання здійснюється з використанням європейської системи трансферу та накопичення кредитів ЄКТС або з використанням тієї системи оцінювання учасників навчального процесу, що прийнято в країні закладу-партнера, якщо там не передбачено використання ЄКТС. У випадку, якщо учасник освітнього процесу під час перебування у вищому навчальному закладі-партнері не виконав навчальної програми, після повернення йому може бути запропоновано індивідуальний графік і консультації. Перезарахування вивчених навчальних дисциплін, проходження виробничої практики, проведення дослідницької діяльності здійснює координатор академічної мобільності на підставі наданого учасником освітнього процесу документа з переліком та результатами вивчення навчальних дисциплін, проходження виробничої практики кількістю кредитів та інформацією про систему оцінювання навчальних здобутків здобувачів, завіреного в установленому порядку у закладі-партнері. Під час інтерв'ювання ЕГ було встановлено, що всі учасники освітнього процесу добре обізнані щодо правил визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, проте таких випадків на ОП не було.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регламентуються Положенням про неформальну освіту учасників освітнього процесу» ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (<https://cutt.ly/VgiXyzN>). Зарахування результатів неформальної освіти з навчальних дисциплін проводять за заявою здобувача вищої освіти на ім'я декана на підставі академічної довідки, сертифікату або іншого відповідного документа. Заяву про зарахування результатів неформальної освіти з навчальних дисциплін здобувач вищої освіти подає протягом перших 10 робочих днів від початку семестру задля того, щоб у випадку відмови у зарахуванні він зміг пройти підготовку з відповідної дисципліни в повному обсязі. Рішення щодо визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, приймається або одноосібно деканом, якщо співпадають обсяг годин, форма контрольного заходу та перелік набутих компетентностей і програмних результатів навчання, або спеціально призначеною комісією. Під час дистанційної зустрічі здобувачі проявили обізнаність щодо основних регулятивних положень і процедури визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, проте конкретних прикладів практики застосування зазначених правил на ОП не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Правила прийому на навчання за ОП «Агрономія» є структурованими і регламентуються низкою положень, що представлені на офіційному сайті університету. Процедури вступу є чіткими та зрозумілими, враховують особливості ОП, що підтверджено в ході бесіди зі здобувачами та науково-педагогічними працівниками. Зміст фахового вступного випробування відповідає необхідній початковій базі для вивчення освітніх компонентів ОП та рівню компетентностей, потрібних для того, щоб розпочати навчання на ОП. Дискримінаційних обмежень чи привілеїв не виявлено. Всі учасники освітнього процесу добре обізнані з правилами визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, та процедурою визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Усі програми вступних випробувань розглянуто та схвалено на засіданні Приймальної комісії, але всі вони не містять підпису голови Приймальної комісії, а у пояснювальних записках даних програм (крім італійської мови) зазначено «прийом магістрів у 2019 р.». Рекомендовано розміщувати на сайті університету підписані програми вступних випробувань. Для внутрішнього покращення ОП бажано посилити інформування здобувачів вищої освіти щодо можливостей, регламентованих Положенням про порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін та розмістити його на сайті університету у розділі «Публічна інформація – документи».

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Правила вступу до магістратури є структурованими, чіткими, зрозумілими та оприлюдненими на офіційному сайті університету. Зміст фахового вступного випробування відповідає необхідній початковій базі для вивчення освітніх компонентів ОП та рівню компетентностей, потрібних для того, щоб розпочати навчання на ОП. Усі програми вступних випробувань розглянуто та схвалено на засіданні Приймальної комісії, але всі вони не містять підпису голови Приймальної комісії, а у пояснювальних записках даних програм (крім італійської мови) зазначено «прийом магістрів у 2019 р.». Рекомендовано розмішувати на сайті університету підписані програми вступних випробувань. Усі учасники освітнього процесу добре обізнані з правилами визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, та з процедурою визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Для внутрішнього покращення ОП бажано посилити інформування здобувачів вищої освіти щодо можливостей, регламентованих Положенням про порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін та розмістити його на сайті університету у розділі «Публічна інформація – документи». Загалом ОП відповідає Критерію 3 з недовідками, що не є суттєвими.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Форми та методи навчання і викладання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів (<http://surl.li/ggag>), згідно якого освітній процес на ОП реалізується у таких формах: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи. Основними видами навчальних занять є: лекція, лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття, консультація. Викладачами застосовуються методи навчання, а саме лекції, лекції-візуалізації, практичні заняття, під час ведення яких застосовується мультимедійне обладнання. Викладачами використовуються кращі практики викладання. Невід'ємною складовою навчання є самостійна робота. Освітні компоненти ОП логічно взаємопов'язані та сприяють досягненню заявлених цілей, компетентностей (загальних та фахових) і програмних результатів навчання, необхідних для подальшої професійної діяльності (<http://surl.li/garu>), завдяки формам та методам навчання і викладання, достатньому обсягу аудиторних годин, тематиці лекційних і лабораторно-практичних занять (<http://surl.li/garv>), високій кваліфікації НПП та їх практичному досвіду у галузі. Здобувачі мають свободу вибору керівника випускної кваліфікаційної роботи, тем випускних кваліфікаційних робіт, проєктів тощо. Вибір здобувачами освітніх компонентів носить реальний характер. Під час спілкування здобувачі підтвердили, що в обговоренні проблемних питань вони вільні у висловлюванні та відстоюванні власної думки та інтересів. Процедура оскарження результатів контролю здобувачами вищої освіти проводиться згідно Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів (<http://surl.li/ggdj>), відповідно до якого здобувачі вищої освіти звертаються до зав. кафедри щодо апеляції результатів семестрового контролю. Можна рекомендувати не включати до комісії викладача, дії якого оскаржуються. Результати проведених тестувань від 23 грудня 2019 р. підтвердили, що форми і методи навчання задовольняють 95% здобувачів вищої освіти (Акт перевірки результатів проведених тестувань стейкхолдерів освітніх програм та студентів Факультету природничих наук (<http://surl.li/ggeg>)). Рекомендовано більш широко використовувати в навчальному процесі такі види занять, як робота в малих групах, кейс-метод, ділові ігри, тренінги, мозковий штурм.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

За результатами зустрічі з фокус-групою здобувачів вищої освіти встановлено, що їм своєчасно і в доступній формі надається інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання. Наведена інформація для здобувачів вищої освіти є зрозумілою. Забезпечується вільний доступ НПП і здобувачів до інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, що здійснюється згідно вимог Закону України «Про вищу освіту» та регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів, ОП і силабусами навчальних дисциплін. Інформація, наведена у табл. 1 «Інформація про обов'язкові освітні компоненти ОП» відомостей про самооцінювання об'єктивна, достовірна, актуальна, своєчасна та легкодоступна. Інформація про діяльність за ОП публікується на сайті у формі силабусів дисциплін (<http://surl.li/garv>). Терміни та час проведення різних видів навчальної роботи регламентуються навчальним планом і графіками навчального процесу (<http://surl.li/gaqd>). Розклад занять, терміни проведення заліків і складання іспитів розміщені на сайті в електронному вигляді (<http://asu.pnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>). Вся інформація до всіх учасників освітнього процесу доводиться своєчасно, з використанням різних засобів.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Всі навчальні дисципліни циклу професійної та практичної підготовки передбачають можливість проведення наукових досліджень під керівництвом викладача. Для більш успішного проведення досліджень та написання наукових робіт на першому курсі магістратури навчальним планом передбачена дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень». У ЗВО налагоджено діяльність наукових гуртків: «Сучасні технології вирощування сільськогосподарських культур», «Відтворення родючості деградованих ґрунтів», які створені відповідно до Положення про студентський науковий гурток, проблемну групу і кафедральний (міжкафедральний) науковий семінар ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (<http://surl.li/gfzq>). Здобувачі вищої освіти беруть участь у Всеукраїнських студентських олімпіадах зі спеціальності «Агрономія» серед вищих аграрних навчальних закладів (<http://surl.li/ggab>). Так, здобувач вищої освіти Турок О.Ю. брав участь у Всеукраїнських конференціях, конкурсах наукових робіт (<http://surl.li/gmyq>), Ольга Тимків виборола третє місце серед учасників олімпіади (<http://surl.li/ggab>).

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Процедура перегляду змісту освітніх компонентів ОП регламентується Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів (<http://surl.li/ggag>). Робочі програми навчальних дисциплін затверджуються (перезатверджуються) не пізніше, ніж за 2 місяці до початку навчального року, протягом якого передбачено вивчення цих дисциплін. Викладачі кафедри оновлюють навчально-методичні комплекси дисциплін. Експертною групою було встановлено, що оновлення змісту освітніх компонентів відбувається за потребою на основі опитувань здобувачів вищої освіти щодо наповнення дисциплін та методів викладання. Проводяться бесіди з роботодавцями щодо необхідних і бажаних знань та навичок випускників, що підтверджено під час дистанційної зустрічі з фокус-групою роботодавців та протоколом засідання кафедри (<http://surl.li/ggca>). Згідно наданого ЗВО аналізу анкетувань задоволеність здобувачів навчальним процесом, рівнем кваліфікації викладачів і зрозумілістю викладання ними навчального матеріалу становить досить високий відсоток (<http://surl.li/ggad>). Тематика наукових досліджень НПП, їх публікацій у фахових виданнях або виданнях Scopus, WoS відповідають профілю дисциплін, які вони викладають (<http://surl.li/ggch>). Одночасно прослідковується недостатнє наповнення силабусів навчальних дисциплін новітньою літературою, в т. ч. навчальними посібниками за авторством НПП, монографіями, статтями з баз даних Scopus, WoS, фахових видань групи «В» України. У силабусах не передбачено проведення відкритих лекцій або практичних занять із залученням провідних НПП інших ЗВО, фахівців з виробництва, не планується проведення занять іноземною, зокрема англійською, мовою.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Навчання, пов'язане з інтернаціоналізацією діяльності ЗВО, відбувається шляхом встановлення та розвитку міжнародних зв'язків. Університетом підписано ряд угод про співпрацю з різними навчальними закладами світу (<http://surl.li/ggcq>). Співпраця заключається, передусім, у можливості відвідувати гостьові лекції представників закордонних бізнес-структур, брати участь у міжнародних конференціях та інших заходах, де здобувачі вищої освіти мають можливість набути міжнародного досвіду у представників інших країн. Студенти ЗВО мають унікальну можливість безкоштовно отримати другий диплом, навчаючись у магістратурі провідних університетів Республіки Польща (<http://surl.li/ggcv>). Викладачі підвищують свою майстерність на дистанційних курсах (<http://surl.li/ggcx>). Усі учасники освітнього процесу мають безкоштовний доступ до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science. Проведені курси щодо користування вищезазначеними базами (<http://surl.li/ggdb>). Укладено угоду про співпрацю з Рільничою Академією в м. Вроцлав (Польща) (<http://surl.li/gmyz>). Проводяться відкриті лекції з залученням іноземних фахівців. Так, професор Університету міста Орлеан (Франція), доктор в галузі рослинної біології та лісознавства Domenico Morabito провів лекцію на тему: «Використання біочару з метою очищення ґрунту, забрудненого важкими металами та застосування нітратів у ґрунтах сільськогосподарського призначення» (<http://surl.li/ggpv>).

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Форми і методи навчання та викладання сприяють досягненню заявлених в ОП цілей та ПРН і відповідають принципам академічної свободи. Належний рівень поінформованості здобувачів вищої освіти стосовно освітнього процесу. Учасники освітнього процесу мають можливість вільно отримувати повну інформацію щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання по кожній ОК. Закладом вищої освіти забезпечується поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми. Здобувачі вищої освіти мають можливість розвивати необхідні компетентності та займатися науковою роботою завдяки проходженню виробничої практики на базі провідних виробничих і наукових установ. Тематика наукових досліджень НПП відповідає дисциплінам, які вони викладають. Університет створює всі можливості для професійного розвитку НПП і здобувачів через співпрацю з вітчизняними і зарубіжними установами.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Недостатнє наповнення силабусів навчальних дисциплін новітньою літературою, в т. ч. навчальними посібниками за авторством НПП, монографіями, статтями з баз даних Scopus, WoS, фахових видань групи «В» України. У силабусах не передбачено проведення відкритих лекцій або практичних занять із залученням провідних НПП інших ЗВО, фахівців з виробництва, не планується проведення занять іноземною, зокрема англійською, мовою. Процедура оскарження результатів оцінювання успішності студентів передбачає у складі апеляційної комісії і того викладача, дії якого оскаржуються. Рекомендовано не включати такого викладача до складу комісії. Також рекомендовано більш широко використовувати в навчальному процесі такі види занять, як робота в малих групах, кейс-метод, ділові ігри, тренінги, мозковий штурм.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Форми і методи навчання та викладання сприяють досягненню заявлених в ОП цілей та ПРН і відповідають принципам академічної свободи. Одночасно в навчальному процесі такі види занять, як робота в малих групах, кейс-метод, ділові ігри, тренінги, мозковий штурм не мають значного поширення. Простежується належний рівень поінформованості здобувачів вищої освіти, які мають можливість вільно отримувати повну інформацію щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання по кожній ОК. Закладом вищої освіти забезпечується поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми. Здобувачі вищої освіти мають можливість розвивати необхідні компетентності та займатися науковою роботою завдяки проходженню виробничої практики на базі провідних виробничих і наукових установ. Тематика наукових досліджень та публікацій НПП відповідає дисциплінам, які вони викладають. Університет створює всі можливості для професійного розвитку НПП і здобувачів через співпрацю з вітчизняними і зарубіжними установами. При цьому слід зазначити, що робота з питань академічної мобільності за даною ОП потребує активізації. Рекомендовано наповнити силабуси навчальних дисциплін новітньою літературою, в т. ч. навчальними посібниками за авторством НПП, монографіями, статтями з баз даних Scopus, WoS, фахових видань групи «В» України. Передбачити в силабусах проведення відкритих лекцій або практичних занять із залученням провідних НПП інших ЗВО, фахівців з виробництва, проведення занять іноземною, зокрема англійською, мовою. Рекомендовано вдосконалити процедуру апеляції результатів семестрового контролю. Загалом ОП відповідає Критерію 4 з недоліками, що можуть бути втрачені та виправлені найближчим часом.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів (<http://surl.li/ggag>), Порядком організації та проведення оцінювання успішності студентів (<http://surl.li/ggdj>) для оцінювання навчальних досягнень здобувачів у межах освітніх компонент застосовуються наступні рівні контролю: поточний, модульний та семестровий (підсумковий), що дозволяє об'єктивно та системно оцінювати засвоєння навчального матеріалу здобувачами за сумою накопичених рейтингових балів. Поточний контроль проводиться під час практичних, семінарських та лабораторних занять у формі тестів або розгорнутих відповідей; модульний контроль – після закінчення вивчення змістового модуля в усній або письмовій формі; семестровий (підсумковий) контроль – по закінченню вивчення курсу шляхом проведення заліку або іспиту. Чіткість і зрозумілість форм контрольних заходів і критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів забезпечуються шляхом відображення відповідної інформації в силабусах дисциплін, що розміщена в розділі «Система оцінювання курсу» на веб-сторінці «Силабуси ОР Магістр» (<http://surl.li/garv>). Форми і зміст поточного контролю, розподіл балів між окремими контрольними заходами доводяться до відома здобувачів на початку семестру куратором або викладачем (підтверджено під час опитування фокус-груп). Інформація про форми контрольних заходів та критерії оцінювання є постійно доступною на електронних ресурсах (навчальний план <http://surl.li/ggdu>), з якою здобувачі вищої освіти можуть вільно ознайомитися. Встановлено, що форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачів за результатами навчання, що підтверджується результатами опитування за анкетною № 8 «Форми контрольних заходів» (<http://surl.li/ggeg>).

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт вищої освіти за спеціальністю 201 «Агрономія» відсутній. Відповідно до затвердженої ОП 2020 року атестація здобувачів вищої освіти проводиться у формі захисту кваліфікаційної магістерської роботи (<http://surl.li/ggei>).

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила проведення контрольних заходів чіткі і зрозумілі, регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів (<http://surl.li/ggag>) та Порядком організації та проведення оцінювання успішності студентів (<http://surl.li/ggdj>). Здобувачі вищої освіти інформуються про них в усній формі на початку вивчення дисципліни лектором або куратором. Об'єктивність екзаменаторів забезпечується дотриманням «Кодексу честі» (<http://surl.li/ggeu>). Якщо здобувач вищої освіти не здав модуль, він має право його перездати за дозволом зав. кафедри. Якщо виникає спірне питання щодо оцінки результатів контрольних заходів, студент може звернутись до зав. кафедри з заявою і оскаржити оцінку. Зав. кафедри створює комісію, яка розглядає апеляційну заяву (п.6 <http://surl.li/ggdj>). Процедура оскарження результатів оцінювання успішності студентів передбачає у складі апеляційної комісії і того викладача, дії якого оскаржуються. Рекомендовано не включати такого викладача до складу комісії. Під час співбесід із стейкхолдерами з'ясовано, що конфліктних ситуацій, апеляцій і оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів на даній ОП виявлено не було. Результати анкетування здобувачів вищої освіти свідчать, що їх вчасно інформують про строки і форми контрольних заходів, оцінювання знань є об'єктивним, система накопичення балів є прозорою, зрозумілою, доступною (<http://surl.li/ggeg>).

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Нормативною базою університету визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності: Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (<http://surl.li/ggeu>), Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (<http://surl.li/ggfl>). Здобувачі отримують інформацію щодо академічної доброчесності в межах навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень та організація підготовки кваліфікаційних робіт» (<http://surl.li/gaqd>). Під час проведення зустрічей зі здобувачами й академічним персоналом було з'ясовано, що всі вони поінформовані про дотримання академічної доброчесності. Експертна група пересвідчилась у тому, що попередження плагіату в академічному середовищі Університету здійснюється також шляхом проведення комплексу заходів, а саме: на інтернет-сторінці Університету «Академічна доброчесність» (<http://surl.li/ggeu>) наведено перелік нормативних, організаційних, освітніх та інших документів, що забезпечують популяризацію академічної доброчесності. Як елемент академічної доброчесності, Університет використовує системи виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості такі, як Unicheck (<https://unicheck.com/>), договір про співробітництво (<http://surl.li/ggfn>) та Plagiat.pl (<https://plagiat.pl>), договір про співробітництво (<http://surl.li/ggfo>), які рекомендовано МОН України. В університеті проводяться семінари щодо академічної доброчесності (<https://pnu.edu.ua/blog/2019/09/19/14376/>), наявні можливості наукового стажування для освітян «Академічна доброчесність», Варшава (<http://surl.li/gnat>).

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Контрольні заходи та критерії їх оцінювання є зрозумілими, чіткими, заздалегідь оприлюдненими. Вони дублюються на всіх етапах викладання ОП, структуровані та завчасно повідомляються здобувачам. Процедура проста та зрозуміла для всіх учасників освітнього процесу. Процедура дотримання академічної доброчесності дисциплінує здобувачів, стимулює створювати продукти інтелектуальної власності та закликає поважати авторське право. Процедура оцінювання та оскарження результатів навчання прозора і зрозуміла для всіх здобувачів вищої освіти. Керівництво університету намагається вбезпечити всіх учасників освітнього процесу від використання плагіату через етичне виховання та інші методи впливу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Процедура оскарження результатів оцінювання успішності студентів передбачає у складі апеляційної комісії і того викладача, дії якого оскаржуються. Рекомендовано не включати такого викладача до складу комісії. Відсутність процедури он-лайн тестування з метою самоконтролю або проміжного контролю знань. З цією метою можна було б застосувати, наприклад, Google-форми. Рекомендовано активізувати проведення регулярного опитування здобувачів, опрацювання результатів цих опитувань та розміщувати результати на офіційному веб-сайті ЗВО, оскільки на сайті кафедри показано тільки один акт перевірки результатів проведених тестувань стейкхолдерів освітніх програм та студентів Факультету природничих наук від 23 грудня 2019 року при тому, що підготовка за ОП здійснюється з 2016 року.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Форми контрольних заходів, правила їх проведення та критерії оцінювання здобувачів є чіткими, зрозумілими, заздалегідь оприлюдненими та доступними для всіх учасників освітнього процесу. Вони забезпечують об'єктивність екзаменаторів та дозволяють досягти програмних результатів навчання ОП. В університеті розроблені процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, з чим ознайомлені всі учасники освітнього процесу. Проте процедура оскарження результатів оцінювання успішності студентів передбачає у складі апеляційної комісії і того викладача, дії якого оскаржуються. Рекомендовано не включати такого викладача до складу комісії. Керівництво намагається вбезпечити всіх учасників освітнього процесу від використання плагіату через етичне виховання та інші методи впливу. Одночасно рекомендовано на перспективу запровадити процедури он-лайн тестування з метою самоконтролю або проміжного контролю знань. Після проведення аналізу інформації щодо форм контрольних заходів та правил їх проведення, критеріїв оцінювання здобувачів та дотримання академічної доброчесності на ОП «Агрономія» з'ясовано, що ОП загалом відповідає Критерію 5 з недоліками, що не є суттєвими.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Експертною групою були вивчені дані таблиці 2 «Зведена інформація про викладачів ОП», розглянуто склад проектної групи – Протокол № 6 засідання кафедри агрохімії та ґрунтознавства про затвердження проектних груп та груп забезпечення (<http://surl.li/ggnx>), Відомості про склад проектної групи по спеціальності 201 «Агрономія» (<http://surl.li/ggoc>), встановлено відповідність наукової діяльності всіх НПП дисциплінам, які вони викладають, що забезпечує досягнення визначених ОП цілей і ПРН. Діяльність ОП забезпечують 6 науково-педагогічних працівників, з них один доктор і п'ять кандидатів наук, які готують висококваліфікованих фахівців в галузі, що мають високий попит на ринку праці. Згідно Положення про підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (<http://surl.li/ggoh>) усі НПП регулярно (не рідше одного разу на п'ять років) підвищують викладацьку майстерність, інформацію про стажування НПП можна знайти на сайті кафедри (<http://surl.li/ggof>). Встановлено певні розбіжності стосовно складу проектної групи, інформація, отримана під час співбесіди з фокус-групами, дозволила встановити причину, яка заключається у звільненні Климчук М.М.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Провівши аналіз інформації, отриманої під час зустрічей з академічним персоналом, гарантом ОП, адміністрацією, відповідних документів можна стверджувати, що процедура конкурсного добору викладачів є прозорою і дозволяє забезпечити необхідний рівень їх професіоналізму для успішної реалізації ОП. Порядок конкурсного відбору регламентується Положенням про порядок заміщення посад науково-педагогічних працівників державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (<http://surl.li/ggog>), Положенням про конкурсну комісію університету щодо заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (<http://surl.li/ggoi>). Інформація щодо конкурсного відбору висвітлюється в засобах масової інформації та на сайті університету

(<http://surl.li/ggoj>). Підбір викладачів здійснюється з урахуванням кваліфікації відповідно до спеціальності, що підтверджена науковою, науково-педагогічною чи іншою професійною діяльністю за не менш, як сімома видами чи результатами, переліченими у пункті 30 Ліцензійних умов. Враховується також досвід роботи викладачів, їх наукові доробки за змістом дисциплін, що викладаються з метою забезпечення досягнення визначених програмою цілей, компетентностей і програмних результатів навчання та успішної реалізації ОП. За результатами спілкування з фокус-групами виявлено, що процедура конкурсного добору викладачів загалом є прозорою та дозволяє забезпечити необхідний рівень професіоналізму претендентів на заміщення вакантних посад за ОП.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Основними роботодавцями для випускників ОП «Агрономія» є агроформування різних форм власності, науково-дослідні інститути, ЗВО, органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізацію державної політики в аграрній та продовольчій сфері. Тісна співпраця роботодавців з представниками кафедри агрохімії і ґрунтознавства підтверджена в спілкуванні з роботодавцями на запланованій зустрічі. Роботодавці здійснюють рецензування освітньо-професійної програми (<http://surl.li/ggoq>, <http://surl.li/ggor>, <http://surl.li/ggos>), сприяють проходженню практики здобувачами вищої освіти на підприємствах з можливістю подальшого працевлаштування, заключено договори про співпрацю (<http://surl.li/ggou>). Залучення роботодавців спрямоване на вдосконалення та покращення якості підготовки здобувачів вищої освіти, позитивну динаміку зростання показників якості вищої освіти в університеті, сприяє оновленню змісту ОП та освітніх компонентів з урахуванням тенденцій розвитку галузі та потреби ринку праці, сприяє реалізації права здобувачів вищої освіти на академічну мобільність. Роботодавці здійснюють рецензування випускних кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти, приймають участь в роботі ЕК, вносять пропозиції, що засвідчено протоколом засідання кафедри (<http://surl.li/ggow>). Перелічене підтвердилося під час опитування фокус-групи роботодавців, на якому вони засвідчили факти співпраці та особистої участі в освітньому процесі, наголосили на існуючих проблемах та шляхах їх вирішення.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Університет залучає до аудиторних занять на освітньо-професійній програмі професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців, запрошуючи їх на лекційні та практичні заняття (<http://surl.li/gncp>; <http://surl.li/gncq>; <http://surl.li/ggpv>). Теоретичні знання отримані на таких зустрічах закріплюються на виїзних практичних заняттях в умовах господарств під час виконання конкретних виробничих процесів. Перелічене підтвердилося під час опитування фокус-групи роботодавців, на якому вони засвідчили факти співпраці та особистої участі в освітньому процесі. До читання лекцій долучаються іноземні фахівці (<http://surl.li/ggpv>). Одночасно рекомендовано залучати до проведення аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців на постійній основі.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Підвищення кваліфікації НПП регулюється Положенням про підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (<http://surl.li/ggoh>). Викладачі ОП підвищують свою кваліфікацію в ЗВО, філіях ДУ «Держґрунтохорона», інших установах (згідно договорів про співробітництво), беруть участь у роботі семінарів, семінарів-тренінгів, круглих столів тощо (<http://surl.li/ggof>, <http://surl.li/ggpc>). Викладачі кафедри пройшли стажування в Харківському НАУ ім. В. В. Докучаєва (<http://surl.li/ggof>), стажування у наукових установах та організаціях як України, так і за її межами, що передбачає комплексне вивчення сучасних та актуальних наукових проблем аграрної галузі, вітчизняного та зарубіжного досвіду (<http://surl.li/gnct>; <http://surl.li/gncu>; <http://surl.li/gncz>; <http://surl.li/gnda>). Університет сприяє підвищенню фаховості викладачів через інформаційний ресурс, а саме: поповнюється бібліотечний фонд, у тому числі періодичними виданнями за спеціальністю; відкрито доступ до наукометричних баз даних Scopus та Web of Science, проведено безкоштовні семінари (<http://surl.li/ggdb>). Провідні науковці та співробітники університету проводять лекції, семінари, ознайомлення з новими технологіями навчання, оволодіння методами і прийомами професійної педагогічної діяльності, підвищення рівня комп'ютерної грамотності та навичок роботи з інтернет-технологіями, що сприяє підвищенню професійної майстерності викладачів (<http://surl.li/ggpv>, <http://surl.li/ggpy>).

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

В університеті передбачено систему стимулювання розвитку викладацької майстерності за рахунок моніторингу рівня професіоналізму НПП. Це відбувається за допомогою матеріального та морального заохочення, яке регламентується нормативно-правовою базою. Рейтингове оцінювання НПП здійснюється відповідно до Положення про рейтингове оцінювання ефективності роботи науково-педагогічних працівників ДВНЗ

“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (<http://surl.li/ggol>), Положення про рейтингове оцінювання роботи кафедри ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (<http://surl.li/ggrg>), Положення про підтримку наукових і науково-педагогічних працівників університету, які публікують праці у виданнях, що входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science (<http://surl.li/ggrg>), а також здійснюється нагородження НПП відповідно до Положення про заохочувальні відзнаки ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (<http://surl.li/ggol>). За наукові публікації Карбівська У.М. отримує доплату в розмірі 10%, ця інформація була підтверджена під час співбесіди з НПП.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

НПП за останні п'ять років мають публікації у фахових виданнях або виданнях Scopus/Web of Science, що дотичні до їхніх дисциплін. Тематика наукових досліджень НПП відповідає дисциплінам, які вони викладають. В університеті створені всі можливості для професійного розвитку НПП і здобувачів через співпрацю з вітчизняними і зарубіжними установами. Процедура конкурсного відбору НПП є прозорою і відкритою; інформація про вакантні посади, вимоги і необхідні документи публікується як на веб-сайті закладу, так і в місцевих ЗМІ. Існує тісна співпраця з роботодавцями, яких періодично залучають до організації освітньо-наукового процесу, формування і оновлення ОП тощо. За успішне виконання наукової та науково-педагогічної діяльності НПП отримують додаткову матеріальну винагороду.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Стажування в закордонних установах проходять не всі викладачі, а тільки окремі з них. Інформація, надана про склад проєктної групи, не в повній мірі корелює з видами і результатами професійної діяльності особи за спеціальністю, яка застосовується до визнання кваліфікації, відповідної спеціальності, ПКМУ «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» № 1187 від 30 грудня 2015 р. Наприклад, п. 15. (<http://surl.li/ggoc>). Рекомендовано під час викладання ОК професійного спрямування залучати професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців до аудиторних занять на постійній основі; на сайті ЗВО розмішувати інформацію щодо пропозицій роботодавців з удосконалення ОП та висвітлювати прийняті рішення.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ОП характеризується високим рівнем кваліфікації науково-педагогічних працівників та викладання дисциплін, що уможлиблює досягнення заявлених в ОП цілей та програмних результатів навчання. Проте стажування в закордонних установах проходять не всі викладачі, а тільки окремі з них. Інформація, надана про склад проєктної групи, не в повній мірі корелює з видами і результатами професійної діяльності особи за спеціальністю, яка застосовується до визнання кваліфікації, відповідної спеціальності, ПКМУ «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» № 1187 від 30 грудня 2015 р. Під час викладання ОК професійного спрямування рекомендовано залучати професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців до аудиторних занять на постійній основі; на сайті ЗВО розмішувати інформацію щодо пропозицій стейкхолдерів з удосконалення ОП та висвітлювати прийняті рішення. Виходячи з релевантності викладеної інформації та підтверджуючих її фактів, питомої ваги окремих підкритеріїв в генеруванні підсумкової оцінки, можна зробити висновок щодо достатньої відповідності ОП Критерію 6 (з незначними недоліками).

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Матеріально-технічне забезпечення є достатнім для реалізації ОП, про що свідчать результати огляду експертною групою матеріально-технічної бази ЗВО під час дистанційної частини експертизи та онлайн-зустрічей. Кафедра агрохімії і ґрунтознавства має власну бібліотеку, 3 мультимедійних аудиторії, 4 спеціалізованих кабінети, а також для викладання окремих дисциплін використовуються 1 спеціалізована лабораторія фізики і хімії ґрунту, 5

комп'ютерних лабораторій, комп'ютерний клас та пункт харчування. Загалом в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» функціонує 15 пунктів харчування, 3 басейни, фізкультурний центр, спортзал, стадіон, 15 комп'ютерних класів та 6 гуртожитків. Відомості про навчально-методичні та матеріально-технічні ресурси забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти можна знайти за посиланнями <https://nmv.pnu.edu.ua/>; <https://cutt.ly/qggVRJl>; <https://cutt.ly/EggVXs9>; <https://cutt.ly/bgjsZb9>. Наукова бібліотека ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» у своїй структурі обладнана електронною бібліотекою (<http://lib.pnu.edu.ua/>). Освітній процес у повному обсязі забезпечений навчальною, методичною та науковою літературою на паперових та електронних носіях завдяки фондам Наукової бібліотеки, діяльності власного видавництва університету та Web-ресурсам університету.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

За результати зустрічей з усіма учасниками освітнього процесу встановлено, що освітнє середовище, дозволяє задовольнити потреби та інтереси здобувачів вищої освіти. ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» забезпечує безкоштовний доступ викладачів і здобувачів до інфраструктури та ресурсів, що необхідні для навчання, викладання та проведення наукової діяльності в межах ОП. Викладачі та студенти можуть безкоштовно користуватися бібліотекою, комп'ютерами, Wi-Fi, інфраструктурою, інформаційними фондами, навчальною, науковою та спортивною базою ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», безоплатне забезпечення інформацією для навчання в доступних форматах з використанням технологій, що враховують обмеження життєдіяльності, зумовлені станом здоров'я; користування виробничою, культурно-освітньою, побутовою, оздоровчою базами та рештою складових матеріально-технічного забезпечення. ВСЗЯВО розроблено Студентський путівник, в якому міститься детальна інформація про стипендіальні програми, академічну мобільність та інше (<https://cutt.ly/cgide1P>).

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

У процесі онлайн-огляду лабораторій, навчальних аудиторій, бібліотеки та ЗВО в цілому, було встановлено, що освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти. У ЗВО призначено відповідальних осіб за охорону праці у структурних підрозділах і службах університету. Безпечність освітнього середовища ЗВО забезпечена відповідними правилами та інструкціями з охорони праці та техніки безпеки під час роботи в аудиторіях, лабораторіях, комп'ютерних класах, гуртожитках та проходження практик тощо. У лабораторіях є журнали інструктажів з техніки безпеки, що своєчасно заповнені згідно вимог. Під час роботи в лабораторіях студенти використовують халати та інші засоби індивідуального захисту. Спеціалістами відділу виховної та психолого-педагогічної роботи проводяться опитування (тестування) щодо морально-психологічного клімату в студентських групах. Крім того регулярно проводиться навчання для всіх здобувачів вищої освіти стосовно поводження у надзвичайних ситуаціях та правил евакуації, відповідні інструктажі з техніки безпеки. Відповідно до «Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти» (<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/>) двічі на рік проводиться вступний і повторний інструктажі зі студентами з відповідним записом в академічному журналі з метою посилення контролю з дотримання правил пожежної безпеки, електробезпеки, охорони здоров'я, здійснення заходів цивільного захисту учасників навчально-виховного процесу.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Освітня, організаційна, інформаційна, консультативна та соціальна підтримка здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, забезпечується роботою ректорату, деканату, структурних підрозділів, безпосередньо НПП факультету та кафедри, також за допомогою офіційних сайтів факультетів: <https://fpn.pnu.edu.ua/>, <https://ftf.pnu.edu.ua/>; сайтів кафедр: <https://kag.pnu.edu.ua/>, офіційних сторінок у соціальних мережах facebook. Існує гаряча лінія із Ректором ЗВО через електронну скриньку: [rector@pnu.edu.ua/](mailto:rector@pnu.edu.ua). Правила призначення і виплати академічних, соціальних та інших стипендій у Прикарпатському національному університеті розміщені на сайті університету за посиланням: <https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2018/04/>. Консультативна і соціальна підтримка полягають у наданні різних видів допомоги: соціально-психологічної; профорієнтаційної – студентам надається інформація про можливості працевлаштування та проходження практики. Студентське самоврядування ЗВО також бере активну участь у підтримці студентства з різних питань, що було підтверджено у ході відповідних зустрічей. Комунікацію з академічними групами деканат проводить через старост груп, крім того вся необхідна інформація для здобувачів вищої освіти розміщується на сайті університету. Соціальна підтримка здобувачів вищої освіти за ОП проводиться за допомогою профспілкового комітету студентів, студентської ради та деканату. За результатами анонімного анкетування щодо рівня задоволеності здобувачів вищої освіти методами навчання та викладання, також під час

онлайн-зустрічі зі студентами встановлено, що здобувачі вищої освіти задоволені рівнем організаційної, інформаційної, освітньої та соціальної підтримки ЗВО.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

У ЗВО створені достатні умови для реалізації права на освіту особам з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою, зокрема: встановлено таблички для контактної орієнтації «входу» та «виходу», для орієнтування початку та кінця сходів слугують жовті відмітки, працює ліфт, за необхідності аудиторії оснащуються спеціальними партами, за потреби здійснюється перенесення занять чи інших заходів в аудиторії на першому поверсі. Будівлі, споруди і приміщення університету розробляють у відповідності з вимогами для осіб з особливими освітніми потребами. У статуті університету (<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/statut.pdf>), який розміщений на офіційній сторінці ЗВО, вказано, що університет зобов'язаний створювати необхідні умови для здобуття вищої освіти особам з особливими освітніми потребами. Інформація про реалізацію права на освіту особам з особливими потребами (<https://cutt.ly/qggVDst>). Особи з особливими освітніми потребами мають право на безоплатне забезпечення інформацією для навчання в доступних форматах із використанням технологій, що враховують обмеження життєдіяльності, зумовлені станом здоров'я. Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу <https://cutt.ly/DgjdSZA>, затвердженого Вченою радою університету (протокол № 7 від 30 червня 2015 р.), особи з особливими освітніми потребами мають право перебувати на навчанні за індивідуальним графіком. З порядком переведення і умовами навчання за індивідуальним графіком здобувачі вищої освіти ознайомлюються на сайті університету в розділі «Публічна інформація» та отримують необхідну інформацію в деканаті. Для повного забезпечення прав на освіту осіб з особливими потребами поза межами університету передбачено дистанційні форми індивідуального навчання. Положення про дистанційне навчання <https://cutt.ly/9gidJo5> (затверджено Вченою радою університету протокол № 11 від 27.11.2018 р.) характеризує особливості забезпечення громадянам можливості реалізації конституційного права на здобуття освіти та професійної кваліфікації, підвищення кваліфікації незалежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду та характеру занять, світоглядних переконань, стану здоров'я, місця проживання відповідно до їх здібностей.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Врегулювання конфлікту інтересів у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» здійснюється відповідно до Закону України «Про запобігання корупції». Розгляд звернень, скарг і заяв, що надходять до ЗВО, відбувається відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації». Соціально-психологічною службою проводяться лекції щодо запобігання та вирішення кризових явищ, зокрема дискримінацією за будь-якою ознакою, сексуальними домаганнями, корупцією. До соціально-психологічної служби у вільному та безкоштовному доступі можуть звертатися як викладачі, так і студенти. В університеті від 07 березня 2019 р. (№ 155) створено комісію з розгляду випадків булінгу в навчальному закладі (<https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2019/03/>). У ході зустрічі зі студентами та представниками студентського самоврядування було з'ясовано, що вони є обізнаними стосовно процедур вирішення конфліктних ситуацій, що пов'язані з сексуальними домаганнями, фактами недоброчесності, хабарництва, порушення правил поведінки, дискримінації та корупції. Також було встановлено, що в університеті є скринька довіри, де студенти можуть залишати свої анонімні скарги як у письмовому, так і в електронному вигляді. З питань запобігання та виявлення корупції в університеті призначено відповідальну особу, провідного фахівця ректорату – Костелєй Юрія Івановича. Про порушення можна повідомити, надіславши листа на електронну скриньку rector@pnu.edu.ua або зателефонувавши за телефоном довіри (0342-59-60-24). У межах ОП скарг, пов'язаних з дискримінацією за будь-якою ознакою, сексуальними домаганнями чи корупцією не надходило.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

ЗВО dbae про комфортність та безпечність освітнього середовища для здобувачів вищої освіти, забезпечує не тільки якісний освітній процес, але й дозвілля студентів. Безкоштовний доступ до електронних ресурсів, що здійснюється як у комп'ютерних класах, так і шляхом підключення до локальної комп'ютерної мережі Internet за технологією Wi-Fi. Достатня кількість комп'ютерних класів та залів художньої самодіяльності. Санітарно-технічний стан усіх приміщень, навчально-лабораторних аудиторій відповідає вимогам чинних норм і правил експлуатації. Позитивним моментом в контексті Критерію 7 є можливість здобувачів вищої освіти отримати консультацію та допомогу представників соціально-психологічної служби та наявна скринька довіри. Приділяється належна увага студентам з особливими потребами.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Рекомендовано продовжити роботи зі створення технічних умов для реалізації права на освіту особам з особливими освітніми потребами, зокрема спроектувати та встановити пандуси входу/виходу. Потребують удосконалення, більш глибокого вивчення та висвітлення на сайті ЗВО анкетування здобувачів з приводу їх задоволеності матеріально-технічною базою, бібліотечним фондом, соціальною підтримкою тощо.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення ОП є достатнім для досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання. Університет забезпечує безкоштовний доступ викладачів і здобувачів до інфраструктури та ресурсів, що необхідні для навчання, викладання та проведення наукової діяльності в межах ОП. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я всіх учасників освітнього процесу. Освітня, організаційна, інформаційна, консультативна та соціальна підтримка здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, забезпечується всіма структурними підрозділами університету. У ЗВО створені достатні умови для реалізації права на освіту особам з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою. Одночасно рекомендовано продовжити роботи зі створення технічних умов для реалізації права на освіту особам з особливими освітніми потребами, зокрема спроектувати та встановити пандуси входу/виходу. Скарги, що пов'язані з дискримінацією, сексуальними домаганнями чи корупцією, у межах реалізації ОП не виявлено, проте передбачені дієві процедури їх врегулювання. Потребують удосконалення, більш глибокого вивчення та висвітлення на сайті ЗВО анкетування здобувачів з приводу їх задоволеності матеріально-технічною базою, бібліотечним фондом, соціальною підтримкою тощо. Загалом ОП відповідає Критерію 7 з недоліками, що не є суттєвими.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедури розробки, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм регулюються Положенням про освітні програми ЗВО https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2020/02/polozhennya_or.pdf та Про проектні групи та групи забезпечення з розроблення і запровадження освітніх програм у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», <https://cutt.ly/cgk86MJ>. Згідно вищезазначених положень перегляд освітніх програм відбувається за результатами їх моніторингу. Зазначені документи оприлюднені у відкритому доступі у мережі Інтернет на сайті ЗВО. Проекти освітніх програм оприлюднюються на офіційному сайті Університету (<https://cutt.ly/jgRX6wk>) для громадського обговорення та переглядаються з врахуванням отриманих пропозицій, зауважень та рекомендацій. ЗВО дотримується норм затвердження, моніторингу та перегляду ОП.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

У ЗВО практикується залучення студентів до процесів внутрішнього забезпечення якості ОП. Моніторинг та перегляд ОП відбувається із залученням здобувачів вищої освіти на основі обговорень результатів проходження практики, опитування студентів, залучення представників органів студентського самоврядування до участі в обговоренні якості ОП на засіданнях кафедри, Вченої ради факультету природничих наук. Під час онлайн-зустрічі здобувачі підтвердили факт проведення анкетувань. Опитування здійснюється за допомогою інформаційно-комп'ютерних технологій на базі сервісу poll.ru.if.ua. В Університеті діє соціологічний моніторинг «Викладач очима студента». Студенти мають можливість надсилати пропозиції щодо оптимізації освітньої програми (<https://cutt.ly/ogRCNjf>). Студентське самоврядування та профком студентів беруть участь у процедурах внутрішнього забезпечення якості освітніх програм. Представники студентства (Дюк Назарій Степанович – голова студентського профкому, Вовк Вікторія Ярославівна – голова студентського сенату <https://cutt.ly/3gRBB5n>) входять до складу Вченої ради університету, через яку мають можливість впливати на всі рішення щодо вдосконалення освітнього процесу. Положення про Вчену раду схвалено Вченою радою 27.01.2015 року (протокол № 1) та введено в дію наказом ректора 27.01.2015 року № 33. Конкретною пропозицією від здобувачів, яку було враховано в ОП,

затвердженій 31.08.2020 р. (протокол № 7) та введений в дію з 01.09.2020 р., є заміна дисципліни вільного вибору здобувачів «Сучасні технології агрохімічного забезпечення» на «Інтегрований захист рослин» (протокол № 13 від 30.06.2020 р., <https://cutt.ly/8gsFdY8>). У протоколі дана інформація не конкретизована, зазначено лише «Розгляд ОП Агрономія магістерського рівня», здобувачі відповідно до даного протоколу на засіданні кафедри присутніми не були, хоча інтерв'ювання засвідчило, що дану пропозицію зробили саме здобувачі. Вищезазначене підтверджує залучення здобувачів вищої освіти до процедур забезпечення якості ОП.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

За результатами проведених зустрічей з роботодавцями ЕГ було встановлено, що зовнішні стейкхолдери та університет дійсно є партнерами у системі забезпечення якості вищої освіти, роботодавці залучені до процесу періодичного перегляду ОП (документальні підтвердження не були надані). Переконаливим є те, що були надіслані позитивні відгуки на ОП від Прикарпатської ДСДС Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААГ (<https://cutt.ly/vgsD5jy>); Відділу виробництва та переробки продукції рослинництва, садівництва департаменту агропромислового розвитку Івано-Франківської ОДА (<https://cutt.ly/ZgsFuOr>); Лабораторії моніторингу земель та агрохімічних досліджень Івано-Франківської філії державної установи «Інститут охорони ґрунтів України» (<https://cutt.ly/NgsFrbN>). Дієвою формою урахування інтересів роботодавців за ОП є проведення ярмарок вакансій, круглих столів на базі ЗВО та провідних підприємств галузі. Роботодавці, в тому числі колишні випускники, приймають участь у перегляді ОП. Їх пропозицією було надавати здобувачам персоналізовані завдання для проходження виробничої практики. Дану пропозицію було враховано і підтверджено під час онлайн-зустрічі з роботодавцями, проте документальне підтвердження з цього приводу ЕГ не було надано. Всі зміни, які були внесені до ОП 2020 р., були затверджені на засіданні кафедри агрохімії і ґрунтознавства (протокол № 13 від 30.06.2020 р., <https://cutt.ly/8gsFdY8>). Представники ринку праці включені до складу Наглядової ради університету. Роботодавці надають консультації НПП щодо змісту освітніх компонентів.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Інформація щодо кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування випускників ОП розглядається як один із індикаторів забезпечення якості освітніх послуг на освітній програмі. На сайті кафедри агрохімії і ґрунтознавства є розділ «Випускники кафедри», де представлена інформація про успішних випускників (<https://kag.pnu.edu.ua/випускники-кафедри/>), де збирається та враховується інформація щодо кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування випускників ОП. В університеті існує практика запрошення випускників для проведення ярмарок вакансій, конференцій, різних святкових заходів, де проводяться зустрічі з викладачами та здобувачами вищої освіти, в ході яких доводиться інформація щодо кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування випускників.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Згідно з Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 11 від 29.11.2017 р. <https://cutt.ly/xgk4jpo>) в ЗВО передбачений щорічний моніторинг та періодичне оновлення ОП. Процедури щодо забезпечення якості реалізації, контролю та моніторингу внутрішніх показників освітньої діяльності за ОП проводяться на рівні засідання кафедри агрохімії і ґрунтознавства, Вченої ради факультету природничих наук, Вченої ради університету. Для перевірки ефективності засвоєння навчальних дисциплін освітньої програми проводяться взаємні і контрольні відвідування занять науково-педагогічних працівників. Значна частина студентів прагне поєднувати трудову діяльність та навчання. Надання індивідуального графіку студентам потребує чіткої організації їх навчальної діяльності, в процесі якої здобувач вищої освіти має мати змогу набрати необхідні бали для підсумкового контролю та досягти програмних результатів навчання. У зв'язку з цим, внесені зміни до Положення про порядок навчання студентів за індивідуальним графіком у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://philosophical.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/>. Згідно положення розроблені тестові завдання до тем навчального курсу та описано вимоги до різних форм роботи студента (зокрема, до практичних завдань), розроблено критерії їх оцінювання і завантажено в систему дистанційного навчання. Для виявлення недоліків в ОП проводиться анкетування стейкхолдерів освітніх програм та студентів Факультету природничих наук (<https://cutt.ly/OgRCNjf>), проте такі анкетування бажано проводити систематично. Результати останнього анкетування, які висвітлені на сайті ЗВО, датуються 23 грудня 2019 р. Загалом система забезпечення якості вищої освіти працює на достатньому рівні та забезпечує реагування на виявлені недоліки в освітній програмі.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

На рекомендації та пропозиції попередньої акредитаційної експертної комісії було вжито наступні заходи: активізовано роботу над виданням навчально-методичних посібників, впроваджено новітні технології навчання, зокрема використання мультимедійних та інформаційних технологій. Постійно проводиться робота над покращення матеріально-технічного забезпечення, бібліотечний фонд щорічно поповнюється новітніми фаховими виданнями, систематично поповнюється репозитарій університету. Продовжено роботу щодо технічного оснащення лабораторій кафедри сучасним обладнанням. Практикується участь студентів у конкурсних роботах, олімпіадах, конференціях.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Під час спілкування зі стейкхолдерами ЄГ з'ясовано, що члени академічної спільноти (студенти, НПП, адміністрація, допоміжний персонал) сприймають політику та процедури забезпечення якості як корисні та готові долучитися до удосконалення внутрішньої системи забезпечення якості. Наприклад, в ЗВО діє два договори з ТОВ «Плагіат» та ТОВ «Антиплагіат» Unicheck, (<https://unicheck.com/>) договір про співробітництво (<http://surl.li/ggfn>), Plagiat.pl (<https://plagiat.pl>) договір про співробітництво (<http://surl.li/ggfo>) – для широкого застосування перевірки текстів наукових та кваліфікаційних робіт студентів, а також наукових публікацій та дисертацій НПП. Розроблено Положення про запобігання академічному плагиату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”, а також проводяться тренінги для науковців і студентів з роз'яснення особливостей академічного письма та доброчесності. У ході дискусій з академічною спільнотою з'ясовано, що в закладі формується культура якості, що сприяє постійному удосконаленню ОП та освітньої діяльності за нею. Це підтверджується постійним інформативним супроводом щодо розвитку і вдосконалення освітньої діяльності за ОП. Інформування відбувається на засіданнях Вченої ради університету, факультету природничих наук та випускової кафедри. На ОП «Агрономія» представники академічної спільноти постійно залучені до процесу внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності, а саме до проведення рецензування кваліфікаційних робіт здобувачів, наукових і навчально-методичних матеріалів. Всю загальну інформацію у вільному доступі розміщено на сайті установи, у вкладці Публічна інформація: <https://cutt.ly/Jgk4YyG>; <https://cutt.ly/ygk4Ijz>. Розподіл відповідальності між різними структурними підрозділами ЗВО у контексті здійснення процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освіти – <https://cutt.ly/3gk4Aso>.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Розробка, затвердження, моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм у ЗВО відбуваються згідно оприлюднених на сайті документів за встановленими процедурами. Проводиться анкетування студентів щодо методів навчання та викладання, проектування освітніх програм. В академічній спільноті ЗВО відчувається сформована культура якості; процедури і політика забезпечення якості освіти сприймаються як корисні та такі, що потребують запровадження. Наведені стейкхолдерами факти та надані документи (договори, угоди) свідчать про те, що всі учасники освітнього процесу та роботодавці залучені до процедур забезпечення якості ОП як партнери. Університет має широке застосування програм Unicheck (ТОВ «Антиплагіат») та Plagiat.pl (ТОВ «Плагіат»), які сприяють сталому розвитку освітньої програми «Агрономія».

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Під час перегляду освітньої програми пропозиції здобувачів вищої освіти та роботодавців беруться до уваги та враховуються, проте відсутнє документальне підтвердження внесення цих пропозицій. Результати останнього анкетування стейкхолдерів освітніх програм та студентів Факультету природничих наук з приводу проектування освітніх програм, які висвітлені на сайті ЗВО, датуються 23 грудня 2019 р. Чітко не відпрацьований механізм збирання інформації щодо кар'єрного шляху випускників ОП.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Процедури розробки, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм в ЗВО регламентуються нормативними документами та виконуються на достатньому рівні. В академічній спільноті ЗВО сформована культура якості, яка сприяє розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою. В ЗВО налагоджено застосування програм Unichack (ТОВ «Антиплагиат») та Plagiat.pl (ТОВ «Плагиат»), що сприяє сталому розвитку освітньої програми. Роботодавці та здобувачі вищої освіти залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості, їх пропозиції беруться до уваги та враховуються, проте документальне підтвердження внесення цих пропозицій відсутнє. Тому рекомендовано вести протоколи засідань з приводу перегляду освітньої програми. Анкетування стейкхолдерів освітніх програм та студентів Факультету природничих наук з приводу проектування освітніх програм є нерегулярним. Рекомендовано частіше проводити опитування (анкетування) зацікавлених стейкхолдерів та оприлюднювати їх результати на сайті університету. На сайті кафедри агрохімії і ґрунтознавства є розділ «Випускники кафедри», де представлена інформація про успішних випускників. Рекомендовано розробити механізм збирання інформації щодо кар'єрного шляху випускників даної ОП. Виходячи з релевантності викладеної інформації та підтверджуючих її фактів, питомої ваги окремих підкритеріїв в генеруванні підсумкової оцінки, можна зробити висновок щодо достатньої відповідності ОП Критерію 8 з незначними недоліками.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу, є чіткими, прозорими та доступними на сайті ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» на сторінці «Публічна інформація» у вигляді відповідних нормативно-правових актів, положень тощо. Це, зокрема, Статут ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (<https://cutt.ly/TgjjIG7>); Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (<https://cutt.ly/tgykesQ>); Положення про винагороди студентам (<https://pnu.edu.ua/стипендіальнезабезпечення/>); Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (<https://cutt.ly/3gjjVNP>); Положення про порядок присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (<https://cutt.ly/Kgjj18Q>); Положення про стажування та підвищення кваліфікації наукових, педагогічних і науково-педагогічних працівників (<https://cutt.ly/Ogjj3km>); Перелік пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і розробок ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» на 2016-2020 роки (<https://cutt.ly/Egjj5nI>). Положення знаходяться у вільному доступі на сайті університету, також ця інформація міститься у Путівнику студента. Під час дистанційної експертизи було підтверджено, що всі учасники освітнього процесу ознайомлені з даними документами, знають свої права та обов'язки і розуміють де можуть знайти потрібну інформацію у разі необхідності.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

У результаті спілкування зі стейкхолдерами встановлено, що проект освітньої програми «Агрономія», яку було затверджено у 2020 р. (<https://cutt.ly/agjlxr8>), був оприлюднений у відповідні терміни на сайті ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» і на даний момент розміщений за посиланням <https://kag.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/27/2020/10/Проект-ОПП-201-Агрономія.pdf>.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

На офіційному сайті ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» розміщено точну та достовірну інформацію про освітньо-професійну програму «Агрономія» в обсязі, достатньому для інформування відповідних зацікавлених сторін та всіх охочих: ОПП – <https://cutt.ly/DgjkSWe>; Навчальний план – <https://cutt.ly/rgjkJWx>; Пояснювальна записка до навчального плану – <https://cutt.ly/lgjkZw8>; Відомості про кількісні та якісні показники кадрового забезпечення кафедри агрохімії і ґрунтознавства – <https://cutt.ly/RgjkNVL>. Із переліком навчальних дисциплін на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 201 «Агрономія» можна ознайомитися за посиланням <https://cutt.ly/Ugjk6s3>, де розміщені силабуси навчальних дисциплін. Документація знаходиться у вільному доступі та є публічною.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є задокументованими, чіткими, зрозумілими та розміщеними у вільному доступі на офіційному веб-сайті ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Дотримання вимог щодо своєчасного оприлюднення освітньої програми на офіційному сайті університету, зміст якої містить достовірну інформацію та дозволяє усім зацікавленим сторонам приймати участь в її обговоренні та оновленні.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Відсутнє публічне розміщення інформації від роботодавців та здобувачів щодо наданих пропозицій із удосконалення освітньої програми. Після громадського обговорення проєкту ОП рекомендовано на сайті ЗВО оприлюднювати інформацію щодо пропозицій стейкхолдерів.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є чіткими, зрозумілими та доступними для всіх учасників освітнього процесу. Вони розміщені на офіційному веб-сайті університету, їх дотримуються під час реалізації освітньої програми. Освітня програма, навчальний план, пояснювальна записка до навчального плану, силабуси всіх освітніх компонентів, інформація про кадрове забезпечення освітнього процесу оприлюднені на веб-сайті університету, містять точну та достовірну інформацію. Оперуючись незначними слабкими аспектами, які стосуються, зокрема, оприлюднення пропозицій стейкхолдерів щодо вдосконалення ОП, експертна група зазначає, що ОП загалом відповідає Критерію 9 з недоліками, що не є суттєвими.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь

у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	E
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	не застосовується

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **умовна (відкладена) акредитація**.

Додатки до звіту:

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	<i>ОПП Магістр 2016.pdf</i>	fCbPHsh343aMK/rUErGU/+Toh6yIKOJWHqvMbAy Rxqc=
Додаток	<i>Відповідь на запит.pdf</i>	vyaJs+745ofNDfWkk1ppZl7rsgofyJxHmruUZrdF2Qg =
Додаток	<i>НП 2018.pdf</i>	qHoSeyrlSHzxviFMvcS4y2eEFpCIMA4dQ59/ajvXpn A=

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Сидякіна Олена Вікторівна

Члени експертної групи

Селінний Михайло Михайлович

